

Dagbladet

1998-11-21

PORTRETTE

Linn fra klar himmel

Linn Ullmann

Portrettert av Joachim Førsund og Finn Graff (tegning)

Vi visste at hun satt og puslet med noe, men vi visste ikke helt hva. Plutselig var Linn Ullmann, Linn Ullmann, en verdenssensasjon.

Et levedyktig ekteskap må bestå av to ting, sa Linn Ullmann. Hun var i godt slag.

Hun hadde røkt to sigaretter og drukket et glass øl. Hun hadde til og med sunget litt. «A Kiss is just a Kiss,» hadde hun sunget. Til tross for at hun strengt tatt ikke kan synge.

- To ting må ekteskapet bestå av, sa Linn:

- Og det er godt kameratskap og håndfast erotikk. Husk det!

Hun sa det høyt, nesten skingrende, inn i en mikrofon på Chateau Neuf i Oslo. Hun trakk kokett på skuldrene, samlet armene foran den spede kroppen og lente hodet skrått mot den høflige intervjueren i Bokkafeen. Det ekteskapelige rådet hadde Linn stjålet fra en figur i sin debutroman. En desillusjonert, fraskilt forlagsmann bosatt på Tøyen. Godt kameratskap og håndfast erotikk. Verre var det ikke. Litteraturkveldens tilhørere lo. Kjæresten Niels Fredrik lo. Linn drakk en slurk øl. Hun hadde snakket om boka i over en time. Ikke om seg selv. Ikke om moren, ikke om faren, bare om boka.

Hun var i godt slag.

- JEG GLEFSE. JEG GLEFSE. Det var to dager tidligere. På telefonen. Vi skulle avtale tid og sted for intervju. Stemmen var skingrende da også, ikke veldig, men skingrende. Linn Ullmann har en tendens til å si ting to ganger etter hverandre når det er noe hun virkelig mener, og dette mente hun: Hun glefse.

- Jeg kan bare ikke noe for det, men hvis jeg må snakke om meg og foreldrene mine, de unevnelige, så begynner jeg å glefse, sa hun.

Vi avtalte tid og sted for intervju. Torsdag, klokka elleve, Dovrehallen, «det er hary, jeg vet det, men det er stille. Det er stille. Og lyst, hvis vi får bord ved vinduet».

Ja vel.

HUN SITTE DER NÅR VI KOMMER. Alene ved vindusbordet. Dovrehallen er et sånt sted hvor folk sitter alene, i hvert fall om formiddagen når det er kaldt ute. Det er omtrent ti stykker av dem, ti 50-åringer med øl og rød mix og tomt blikk. Og en 32-åring med Farris og ostesmørbrød.

Før vi gikk, var det noen som hadde sagt at vi skulle møte Linn Ullmann i hennes livs verste uke. Hun smiler.

- Ettersom dette er et portrettintervju, så vil jeg jo gjerne

at du skriver at jeg er gjennomført dødstøff, ikke sant, hele tida. Jeg har et ganske usentimentalt forhold til det å skrive, jeg er ikke redd når jeg skriver. Men i det øyeblikket jeg skjønnte at jeg faktisk skulle gi ut denne boka, ikke bare skrive den, og det ble masse oppstuss rundt produktet, da var jeg ikke så tøff.

Linn Ullmann begynner på nytt:

- Jeg har en tendens til å ta katastrofer på forhånd. Min far kaller det katastrofeberedskap.

- Er det Det store slaktet du forbereder deg på?

- Nja, samtidig er jo denne boka vurdert i hele høst, av konsulenter og forlagsredaktører, jeg har jo fått tilbakemeldinger, så det er ikke det med kritikkene heller. Det er lite grann, lite grann ...

- Udefinert?

- Udefinert, ja. Samtidig vet jeg jo at det bare er få ting i mitt liv som ville være katastrofale, og det har ingenting med bøker eller kritikker eller media eller Dagbladet å gjøre, men med mennesker jeg er glad i.

JOURNALIST, LITTERATURKRITIKER Ullmann, moren til fotballspilleren Halfdan (8), har altså skrevet roman. En ganske tykk en, om 20-åringen Karin Blom og hennes store, merkelige familie. «Før du sovner» heter den. Boka var solgt til 14 land før noen hadde sett snurten av den her hjemme. «BOKSENSASJON!» sto det i avisene. Og så sto det noe om hvem faren var og hvem moren var.

- Jeg var på sett og vis kvitt dette med foreldrene mine. Jeg har jobbet i Dagbladet i over ti år, og det har ikke vært noe tema. Denne høsten har det, i mindre intelligente sammenhenger må jeg vel nesten si, dukket opp igjen. Det er bare noe jeg må ordne opp i.

- Hvordan skal du ordne opp i det?

- Jeg får bare ordne opp. Det verste man kan gjøre er å frata et menneske integriteten. Da blir jeg ganske rasende, uansett om det gjelder meg eller andre jeg er glad i. De som gjør det, utviser en blanding av dumskap, hensynsløshet og lettsinn. Jeg blir forbannet når det antydes at jeg er noe annet enn det jeg er.

- Som hva da?

- Dumme ting. Dumme ting.

Linn drar litt på det. Hun flytter seg fram i stolen, og tilbake. Og fram igjen.

- Jeg blir sur når voksne kvinner kaller seg selv jente og sånn.

- Du er med andre ord ikke jente?

- Nei. Min far mener at jeg ikke er ung kvinne lenger, og han mener man blir moden kvinne når man passerer trettifem. Jeg er trettito, så, sier Linn Ullmann, og trekker på skuldrene.

LINN ULLMANN BLE voksen i New York City. Hun levde åtte av sine ungdomsår der, og gikk på high school for ungdom som ville bli kunstnere. Linn hadde slått fra seg planene om å bli henholdsvis linedanser og ballerina. Hun skulle bli skuespiller, trodde hun, helt til mor Liv og rektor kom og fortalte henne at sånn ble det ikke.

- For å si det sånn. Det ble meg fortalt at jeg ikke var så

god. Jeg var ikke begavet. Jeg var talentløs. Jeg prøvespilte for en ung langhåret regissør som laget kunsthfilm, og han gjorde bare sånn.

Linn skjærer en grimase og trykker hendene mot ansiktet:

- «You stink! You suck!» Var det klar melding?

Hun var 17 år da hun på en benk på Manhattan fortalte Dagbladet at hun skulle bli forfatter i stedet, og at hun hadde skrevet noen små historier allerede.

- Ble du voksen før gjennomsnittet?

- Neei, jeg vet ikke når gjennomsnittet blir voksne. Når man gløtter på døra til gjennomsnittet, så ser man at det er alt annet enn gjennomsnittlig. En gang, i New York, jeg var vel seksten - sytten, så hadde moren min invitert et par som skulle overnatte. Det var de kjedelige folka, de hadde vært gift i mange år, de så triste ut og jeg tenkte: - Herregud skal de folka bor her en uke! En morgen så jeg dem; jeg så dem, men de så ikke meg. De sto i hver sin ende av en lang gang. Plutselig løftet hun hodet og begynte å springe mot ham. Linn gestikulerer iherdig.

- Hun sprang, så på ham og kastet seg opp i armene hans, med beina rundt magen hans.

[Linn Ullmann](#) stopper og blir stille. Hun setter seg tilbake og trekker på skuldrene igjen.

Finn Graff ler litt bak tegneblokka. Hehehe.

- Det var bare det, sier Linn.

- Hva da?

- Det var svar på ditt spørsmål.

- Om å bli voksen?

- Nei, om gjennomsnittet. Om gjennomsnittet.

I DAGBLADET FORTELLES DET at Linn kan være hysterisk nervøs for en forestående lørdagsspalte, men at hun ikke var det minste engstelig da hun skulle til Cannes og hente farens ærespris, med påfølgende middag sammen med folk som Martin Scorsese, Bernardo Bertolucci, Francis Ford Coppola, Vanessa Redgrave, David Lynch og Sylvester Stallone.

- Cannes var da ikke noe å være redd for! Det hadde jo ikke noe med meg å gjøre. Jeg trer veldig sjelden fram på vegne av mine foreldre, men faren min ønsket at jeg skulle ta imot prisen for ham. Det var et voldsomt hierarki der, og folk ble usikre på meg. Jeg var the lowest ranking person there, men samtidig datter av the highest ranking person, han som hadde fått æresprisen. Det jeg skjønte, var at jeg bare måtte bli Demi Moore, for å få til det der med Cannes. Jeg måtte bli Demi Moore, inni meg.

- Og det ble du?

- Det ble jeg. Jeg ble Demi Moore inni meg.

- Og så ba du om å få Al Pacino til bords?

- Hehe. Ja. Men jeg fikk min bror Daniel i stedet, og det var nok vel så bra. Jeg husker ikke dette som et glamorøst øyeblikk i mitt liv. Jeg gikk tidlig hjem til hotellet. Jeg gikk tidlig hjem. Og jeg tenkte: «Gudskjelov at jeg ikke er en del av dette. Gudskjelov at jeg skal hjem i morgen.» Og så fløy jeg hjem. Og satte meg i det derre buret mitt i Dagbladet.

[LINN ULLMANN](#) ER IKKE som Karin Blom, sin heltinne i «Før du

sovner». Karin Blom er en kvinne som tar for seg av det menn har å by på. Karin Blom hadde neppe gått og lagt seg på hotellet i Cannes.

I en periode har Karin Blom en kjæreste som heter Carl. Carl har magiske, plommerøde cowboystøvler. Han danser med dem, elsker med dem og sover med dem. Karin får ikke lov til å ta dem av. En natt kryper hun likevel inn under dyna til Carl, og trekker av ham de magiske cowboystøvlene. Morgenen etter er Carl blitt en makrell. Shit happens.

- Man skal ikke ta av menn deres magiske cowboystøvler, sier [Linn Ullmann](#) oppriktig.

- Nei vel?

- En mann trives bedre som mann enn som makrell, ikke sant, det ville være ufint av meg å ta av deg dine magiske cowboystøvler.

Jo da. [Linn Ullmann](#) snakker fremdeles med en påfallende, rastløs oppriktighet. Historien om cowboystøvler og makrell er ikke en skrøne, det er ikke en metafor, det er ikke engang en historie som bare utspiller seg i boka hennes.

- Jeg tror det er veldig mange som vil kjenne seg igjen i at partneren er blitt en makrell, sier Linn.

- Er menn uten magiske cowboystøvler i hovedsak makreller?

- Nei, det ville være å trekke det vel langt. Men en og annen makrell har vi vel alle kjent. Uten at dette er noen kritikk mot makrellen som, som ...

- Som fisk?

[Linn Ullmann](#) svarer ikke. Hun er et annet sted. Videre.

- En gang sa mormoren min, jeg var veldig liten og veldig redd for edderkopper og biller, og mormor sa at biller var også Guds skapninger. Noen dager seinere sa hun at mannfolk var grusomme, at mannfolk var over og ut. «Mannfolk er også Guds skapninger,» sa jeg til mormor. Hehe. Der fikk hun. Der fikk hun.

- JEG GLEFSER. JEG GLEFSER.

Du husker hva jeg sa på telefonen?

Vi er inne på de to ujevnelige. Vi har allerede streift innom Linns årlige besøk hos sin far på den svenske ferieøya Fårö. Om timene sammen med Ingmar Bergman i hans private kino, om farens råd til Linn om at så lenge hun «står opp og gjør sin preken», så lenge hun gjør sitt arbeid uten å slurve, så kommer det til å gå henne vel. Og vi er kommet til Liv.

- Det sies at du er flink til å parodierte din mor?

- Ja. Jeg må si at jeg er bedre enn hun frøken Kråkevik. Gode parodier har en blanding av intelligens og kjærighet i seg, og jeg har vel mer av det ene. Forresten kan jeg også parodierte frøken Kråkevik. Men ikke her.

- Hvorfor ikke?

- En parodi er som karikatur. Den må komme spontant. Den bare er. Ikke sant?

[Linn Ullmann](#) ser på Finn Graff.

- Man kan ikke snakke om den. Den bare er.